

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap october 20^{kán} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatna példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Ellemondás.

(Novella.)

I.

Igen, vagy nem?

Prr! kiáltá a' postakocsis, 's egy könnyű utikocsi állott-meg a' városka egyetlen vendéglője előtt. A' kocsi ura, Vildungen Henrik, sebesen ugrott-ki onnan 's egyenesen a' házba. Azután szobát nyit-tatott, 's elfáradva a' hosszú ut által, leveté magát a' kéjelmes kerevetre, lankadt tagjait kinyujtandó. De természeti nyugtalansága nem soká hagyá őt e' helyzetben. Felugrék, és fel 's alá járkált a' szobában, további útja 's hasznos kereskedési vállalata tervét fejében kidolgozva. Nagy sietséggel utazott egy hatalmas kereskedő ház ügyében, 's már hetek óta nem engede magának nyugtot. Hiányzó ideje már annyira megnöveszté szakálát, hogy Henrik alig ismeré-meg magát, midőn a' szobában járogatva véletlenül a' tűkörbe pillantott.

„Ég légy velem! — kiáltá meglepetve — nem olyan-e külsőm, mint madár ijesztő? Na, most nagyon jól képezhetném Ruprecht szolgát, vagy jó lennék a' gyermekek ágyba ijesztőjének.“ — Ezután ajtóhoz ugreek, 's kiáltá: „hej! Mátyás! Mátyás!“

„Mit parancsol nagyságod? — kérde a' kész szolgálatú pinczér.

„Borbélyt kívánok, de sietve, mert tüstént tovább utazom.“

„Parancsolata azonnal teljesül!“ — mond a' zöld kötényes férfiú sietőleg, 's leugrált a' lépcsőkön.

Henrik alig méré-át néhányszor a' szoba hosszát, midőn műhelyi zacskóval hóna alatt, 's meggörbédh háttal belépe a' borbély, 's tüstént készülleteket tön a' nagy fontosságú munkához. De alig lépett közelebb a' várakozó Henrikhez (most először nézé-meg őt pontosan), midőn hirtelen mintegy kővé válva megállott előtte. Aggály 's meglepés fejezék-ki magukat arcán, de kevés idő múlva tökélyesen győzött az első. A' szappanmedencze kiesik reszkető kezéből: — „minden jó lélek!“ — kiáltá, 's föltartóztatlan ki-rohanván az ajtón, fellöké a' pinczért (ki éppen levessel kezében

a' lépcsőken jöve), 's elhagyá a' házat, olykor, olykor félénken körülfekintve, mintha rém üzné.

Az elbámult pinczér, ki a' levest, melly ruháján volt, sokkal inkább szereté vala gyomrában, kérdé Henriket, mi történt: de ez minden felelet helyett tudni kíváná, vajjon a' borbély urnál helyén van-e minden a' felső emeletben. Louis erről éppen mit sem akart tudni, 's így a' talány a' borbély ijedségéről mostanság megfejtetlen maradt: de a' szakál Louis művészi keze által elválasztott urától, 's ez jó kedvvel költvén-el ebédét, most az egyszer leves nélkül beüle a' már ismét befogatott kocsiba, 's elutazék: nem gondolván vissza az éppen most történt kalandra.

Louis ur kíváncsiságára nézve megérdemlé, hogy nő legyen. Alig tűnt-el szemei elől a' kocsi, midőn már ő is kandiságát kielégítendő sebes léptekkel átfutott az utszán, a' borbély komát fölkeresendő. A' kereséstől megkiméltetett ugyan, mert ő a' borbélyt ez előtt palaczk mellől hívá, 's így biztosan hívé őt most ismét ott találhatni. Nem is csalódott; mert Ivóka ur csapszékében hallgató komáktól környezve ült a' borbély. Éppen jó időben jelent-meg Louis ur a' magyarázhatlan ijedség okát megtudni.

,Mint mondom, komám uraim! — szavalá a' most ismét bátorrá lett borbély — mint mondom. Tegnap ugyan azon időben, mellyben ma a' zöld hegybe hivatám egy idegennek szakálát levendő. Megtevé, mi tisztémé volt, 's egy szőröske sem maradt arczán. Azonban képzeljék ijedségemet! midőn ma oda jövök, a' tegnapi urat ismét olly szakállal látom, mellyen legalább is 3—4 hétig nem volt borotva. Eleintén megütközém, 's hívé, hogy a' szakál hamis: de csak hamar meggyőződtem, hogy olly igazi az, minő csak valaha becsületes emberfi állán nőtt. Most hirtelen önkénytelen borzadás lepott-meg a' rettentő ember előtt, 's azért — mért is tagadnám? — sebes futásban keresék menedéket. No's, kérlek drága komáim! határozzátok-el, vajjon ez ugy van-e, mint kellene, vagy nem sokkal inkább világosabb-e, hogy az idegen, ör... — Isten légy velünk! vagy legalább szövetségben van vele.

Mi alatt a' komák hangosan felszóllottak e' vélemény mellett vagy ellene nyilatkozandók, Louis ismét zöld hegyébe sieté, 's ott mint jó keresztény a' sörpénzt, mellyet a' szakálhóستól kapott, sötét helyre löké, hogy e' bünpénzt egy ember se használhassa.

II.

Kedvesen vett bal szerencse.

Henrik mit sem gyanítva a' személye felőli annyira káros véleményekről, utazásának célja, a' dús kereskedő város felé szü-

netlen sietséggel repült. Még ma reménylő beérhetését, 's azért nem gondolt a' mód nélküli oldaldöfésekkel, mellyeket a' kijárt kövezeten szünetlen kapott. Folytonosan a' kocszi egyik oldaláról a' másakra hányatott, 's gyakran nem fájdalmak nélkül tapasztalá, hogy a' kocszi oldalfalai keményebbek fejénél. Mindazáltal elnyoma minden fájdalom-kiáltást; haragát csak a' rossz uti biztosok szidásában, 's azt nem ritkán és nem igaztalanul önté-ki.

Végre jobbnak látszék az út, 's Henrik e' felett kétszeresen örült; mert a' hideg szél sötét tömegekben sűrű felhőket hajtott össze, 's az utast, ha folyvást nem siet, még ma hideg fürdő is lepheté-meg. Henrik azonban ettől menekülni látszék; mert kocsija szaporán zörgött tova, 's már egészen közel fekvék előtté a' barátságos falu, melly e' részről legközelebb fekvék a' városhoz. — „Természetesen a' hôtél de Bavièrebe szállsz — mondá magában — 's azután, ha még késő nem lesz, tüstént elmenendesz.“ — „Ezer ördög!“ — szakítá őt félbe a' postakocsis, mert ezen pillanatban egyet zökkent. mintha az egész kocsinak össze kellett volna történnie; mindazáltal most az egyszer csak egy tengelynél maradt, mi által a' kocszi egy lépést sem mehetett tovább; sőt a' postakocsis jelentése szerint vagy neki vagy a' nagyságos urnak a' faluba kell menni segélyért.

Már egyes nagy és nehéz cseppek hullának az égből, 's Henrik, ki nem érzett különös kedvet itt a' szabad mezőn átnézni, inkább akart legfeljebb ezer lépést a' faluig tenni, 's ott a' vendéglőben addig várakozni, míg kocsija legalább félrokkantságba 's ez által alkalmatossá tétetik, hogy őt a' városba vigye.

A' falut nem sokára eléré; de azért segélyt nem talált, mivel a' városból jött számos látogató a' vendéglőket annyira megtölté, hogy oda senki be nem mehetett; de éppen olly kevésbé is jöhettek ki azok közülök, kiket Henrik kívánt: mert a' cselédek valamenynyin annyira el voltak foglalva, hogy egy pár kéz helyett egy tucatznak birtokában is ohajtának lenni.

Henriknek pedig kellett valakit kiküldeni, ki a' postakocsist segélje; 's így a' már lassanként erősb eső által meglehetősen átázva, a' földes ur udvarába ment, 's itt jó borra való ígérettel kéré a' szolgákat a' sógor besegelésére. Ők készeknek nyilatkoztak, de előbb a' felügyelő engedelmét kellett kérniük, ki éppen a' földes urnénál 's leányainál volt. Csak hamar visszajöttek a' megnyertt engedelemmel, 's egyik szolga egyszersmind uraságától azon szíves meghívást jelenté, minél fogva az idegen ur mulla'na ott addig, míg ismét helyre állított kocsija megengedi utját tovább folytatni.

Henrik a' szobába lépván, első pillanatban áldá a' mély göd-
röt, mely kocsija tengelyét eltöré: mert a' házi asszony 's leányai-
ban azonnal régi ismerősökre talált. Két évvel ez előtt volt velök
Karlsbadban, 's itt a' három leány középsőjétől — kik Gráciák
név alatt közönségesen ismertettek — a' diadalkocsihoz bilincselte-
tett, melyet kivüle majdnem számolhatlan vén 's ifjú, szegény 's
gazdag, előkelő 's középserű rabszolgák vontak. E' szegények
egyikén sem nyugvának annyira szembeüő tetszéssel Angelika
szemei, mint rajta, 's e' boldogító kitüntetés által bátorodék is
szerelmét megvallani, és kezét 's szívét ajánlani. De a' szigorú
atyának parancsa hirtelen elhívá az anyát leányaival; 's a' szegény
Henriknek, ki imádott Angelikáját többé nem tudá föllelni, nem
maradt semmi egyéb, mint más szépeknél próbálni boldogságát,
régiszerelmét pedig elfelejteni.

Ez azonban rosszul vagy éppen nem sikerült; 's így nem csuda,
ha megújultt hévvel ébredt-fel jelenleg a' szunnyadó szenvedély
Angelika látásánál, ki szokott nyájassággal üdvözlé őt. Az anya,
valamint Amalgunda és Roszvítha is, a' szép választottnak csinos
nővérei, felette megörültek a' régi érdemes ismerősnek illy várat-
lan viszontlátásán, kit könnyen rá vettek, hogy ez estvén nálök
mulasson, 's csak más nap reggel induljon a' városba.

Nem sokára élénk beszélgetés eredt, 's Henrik, a' mindig jó
mulattató, földerité a' kis kört vig szeszélye által: melly ép-
pen közös csintalansággá kezdett nevekedni, midőn az ajtó fölnyílt,
's a' már rég vártt házi ur belépett.

Nője bemutatá az idegent, 's a' mellett heves szóval emlité a'
korábbi ismeretséget Karlsbadban.

„Már nekem is van szerencsém az ifjú urat ismerni — mond
a' főtiszt — habár eddig nem tudám nevét.“

Henrik, ki nem emlékezők, hogy a' házi gazdának kissé föl-
tűnő arcát valaha látta volna, ezen ugy mondatott ismeretség ál-
tal nem kevésbé lepetett-meg; de az még sem volt kedve ellen, 's
ezért hallgatva meghajtá magát.

„De Vildungen ur — kérdé most őt Reichmann — így hívák
a' ház urát — hogy' van az, hogy ön, ki tegnap olly sietős fog-
lalatosságok miatt a' városba huzódott, ma már ismét itt van?
Mindazáltal — folytatá, midőn észrevevé, hogy Henrik homloka
elsötétül — mire is e' szerénytelen kérdés? Elég, hogy most ná-
lunk van; min igazán szívből örvendek. Azonban még is meg kell
mondanom, e' szerint nem kellett volna tegnap olly erősen lova-
golni. Szegény fakóm! a' miatt panaszkodni is tudna; pedig még
is szerettem volna önnek társaságában maradni.“

„Csak gondoljátok meg — mondá nejéhez 's leányaihoz fordulva — tegnap alig félórányi távolságra innen, leszálltam lovarról, hogy valamit a' nyergen igazítsak. Nem tartám erősen a' fékszárt, 's fakóm hirtelen elszabadulva haza felé vágtatott. Már szomorú sorsomra akarám bizoni magamat, 's a' mély sárban nehéz lovag eszmében mintegy felpanczélózva haza felé indulni, midőn mint Deus ex machina megjelenik e' szabadító, gyorsan megfogván fakóm szerzőjét, hozzám vezeté a' szökevényt.“

Nem, mulasztám-el köszönetem kijelentését, 's azután oldala mellett vidám társaságában a' város felé ügettem. Az ifjú ur sietséggel mentegetődzék; én tetszést találtam benne, 's így egész becsülettel kitarítottam mellette, bár fakómat igazán 's joggal szürkének tarthatám. A' kapuhoz érkezve ajánlá magát, még mielőtt időt 's alkalmat találhattam, nevét kérdezni. Magyarázzatok most meglepetésemet, bámulatomat, midőn a' még tegnap olly sietőt ma egész nyugalommal itt ülve találom!

Mindig növekedő ámulattal hallgatá Henrik ez elbeszélést, 's alig végződött, midőn a' borbély ijedtségére gondolva, valóban különösen érzé magát: de csak hamar magába tért, 's kijelenté, hogy tegnap azon időben, mellyben a' házi ur vele a' városba lovaglását beszéli, még 12—15 mértföldnyire volt innen távol. Hihetlenül mosolyga Reichmann, 's fejét rázá; de ugyan azon perczen, Henrik szavainak erősítésére becsusztatták kocsiját. Kiugrék, 's nem sokára visszajött uti-levelével, 's minden kétség eltűnt, midőn a' hivatalos látomási aláíratokat olvasták.

Most meg nem állhatá, hogy a' borbélylyal történt kalandját elő ne hozza. Félénken néztek reá a' nők, és szorongva huzódtak egymáshoz. A' főtiszt sem hagyá lebeszélni magát, hogy azon lovas, ha nem Henrik maga, ugy ennek két alakúja lehetett.

Eltűnt az előbbi derűtség, és vidámság, 's nem sokára mindnyájan e' nap eseteivel foglalkozva, fölkeresék az álom nyugalma. Ő más nap korán el akart menni, 's azért még ma von búcsút a' családtól, melly őt legnagyobb örömeire igen szívesen kéré, hogy őket gyakran, valamikor csak akar, míg foglalatosságai a' közel városban tartóztatják, meglátogassa. Egész szívből megígéré azt, 's nem ügyelve a' kétalakúra, a' boldogság egét látá körüle, magát pedig nőszeletben Angelika oldalán.

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLE.
T r é f a f ü z é r.
**A' költészet birodalmának
geographiája.**

A' költészet biralma igen nagy, 's most többnyire gyermekektől népesített. Határai nyugotról a' szónoklat, keletről festészet és plastica, északról a' tudományok tengere. Mint sok más tartomány, alsó és felső részre oszlik. Elsőben olly emberek laknak, kik tekintetökkel imponálnak, 's nyelvök az ország más megyéi nyelvéhez képest, szamogitai-ként, a' lengyel mellett hangzik. Professionatus hősök; óriásokkali csata, gyermekség nekik. Hölgyeik szépsége, bár milly csufak is, elsötétíti a' nap fényét. Lovaik sebessége túlmúlja a' vihart, 's fáik tetői égboltig nyulnak.

E' megye fővárosa Eposnak nevezetik. Sokkal nagyobbnak mondják, mint hajdan Ninive; annyi bizonyos, hogy sok utazó hasztalan ügyekvék megmérni terjelmét. Fővényes 's művelésre nem igen képes földön nyulik-el; lakosai igazság tekintetében nem különösen lélekismeretesek, 's characterök e' vonalában az egész birodalom lakosaihoz hasonlók. Az utazóknak mesés történeteiket beszélik-el, mellyeknek azonban fontos és kellemes alakot tudnak adni. De mi a' legkedvetlenebb benyomást teszi e' városban, az, hogy minden lépten párharczokra 's agyonverésekre bukkanunk úgy, hogy csakhamar a' Roman czok külvárosába kénytetünk menekülni. Itt a' legszebb 's erkölcsileg legtökélyesb lények laknak, 's az utazó ritkán hagyja-el őket a' nélkül, hogy előbb öt megnyegzőben ne tánczolt volna. A' város mögött romváarak fekszenek, rablólovakok 's haramják lakai.

A' távulban magas, mélységektől környezett hegyek nyulnak-fül. A' tragoedia hegyláncza ez, gyönyörű romok kinézéseivel szépitett. Mély szomor kap-meg mindent, ki oda közeledik; mert lakosai kegyetlenek és vérszomjúk; még a' nők is tapsolnak mérgeztetések 's gyilkolások látásánál.

E' megyében hajdan egy pompás palota volt: hires, opera nevű, egy olasz varázsnok építvénye; de az izlés csak hamar változott, 's később lakosai comical operának nevezék-el.

Nem messze e' vártól van egy régi város: a' Comoedia. Itt általában sok izlés van a' természet képeiben: csak kár, hogy néha veszélyes tárgyak választatnak reá; mert mindenki nevet szomszédja bohóságain, 's annál kevesebb gondja van saját magáéira: de mind e' mellett itt is nagyobb részint sok ügyelet van az erkölcsiségre.

A' költészet biralmának felső és alsó tartománya között hosszú megye nyúlik-el, Elme nevű, hol sem városokat, sem várakat nem látunk: csak itt ott elszórtt kunyhókat. Hajdan dús föld volt ez, mellynek termékei lakosainak első kellekeit kielégíték; mostani szegénysége részint onnan látszik eredni, mivel e' megyébe vivő utak rendkívül szorosak 's kevésbbé járttak, 's hogy ritkán kapni bele vezetőt. E' tartomány határain, mellyek elmés ötleteknek neveztetnek, könnyelmű népecske lakik: apróságok után szívesen kapkodó, 's életét a' gyönyör ölében elpazarló a' nélkül, hogy szomszédai intéseire hallgatna. Az alsó tartomány fővárosa Elegiának nevezetik. Veszélyes tér ez, szirtek — barlangok — 's erdőtől környezett, mellyekre a' lakosok szerelmök sohajait bizzák, de azon kérelemmel, hogy Istenért! el ne árulják a' titkot.

Két folyam, a' Rim és És z, foly a' költészet nagy biralmán keresztül. Első az Okosság - megyében ered, 's azért ritkán látogatja-meg valaki forrását. De a' második a' képzemény nevű hegyekben ered, 's mindenki annyit merít belőle, mennyit lehet.

E' birodalom éjszaki oldalán, nem messze a' tengerpartoktól, a' Satyra sziget fekszik: hasonképp' a' költészet biralmához tartozó. A' viz körülö igen sós, 's e' körülmény kimagyarazza lakosainak keserű szeszélyét. A' romai időben Juvenal volt e' sziget ura, 's emléke néhány lakosnál korunkig fölmaradt. Az utazók a' legjelesb' férfiak emlékeit látogatják-meg, kiket e' sziget az újabb korban lakosai közé számlált, Boileau, Krasicki, és Nurusewitzét.

Néhány író, a' közjó előmozdítása kívánatából, úgy nevezett útmutatókat írt a' költészet biralmába, bár közülök egyik sem volt ott valaha.

(Swiatowid)

SZÁNKY KÁROLY.

„Vakok ügyessége. Gambasius, a' vak képfaragó, 8-ik Orbán pápa szobrát csupán tapintása után igen jól faragta-ki. — Blaklok az angol költő vak volt, 's még is professorkodott. — Söt Holmannt vaksága sem tarthatá vissza attól, hogy Europa egy részét be ne utazza, 's utazása leírását ki ne adja.

Pz.

Boldog megelégedés. Az egyesült statusok keleti részének egyik falujában egy hirlap-szerkesztő lakik, ki nemcsak betűszedője, nyomója, széthordó szolgálja maga magának: hanem koresmát is tart, egyszersmind iskolamester; a' katonaságnál kapitán; a' hétnek két napján patentált labdacsoakat, essentiákat és czinnemüket készít; ha a' hitszónok távol van, vasárnaponként Isten igéjét hirdeti, 's e' mellett lyukas csizmáját is megfoltozza. E' férjfiú nős és 16 gyermeknek apja. Egy kis dereglyének is birtokosa, mellyen ősszel Bostonba viszi földje termékeit: a' burgonyát és hagymát. Elutazása előtt rendszeren megjelenti előfizetőinek, hogy lapjai következő számának megjelenése az időtől és szétől függ.

Hosszas fogság. Parisban nincs ujságíró, ki olly gyakran íteltett volna börtönre, mint Magnantur, a' „Populaire Royaliste“ szerkesztője; és ámbár soha sem távozott Parishól, a' poroszlók töreit még is mindig kikerülte. Végre nyárutó vége felé csak ugyan kézre került. Hogy kiszabadulását megélje, patriarchai időt kell megélnie; mert minden pert, mellyben marasztaltatott, összevéve, 128 évi fogságra íteltetett.

A' legnagyobb tekepálya jelenleg Merseburgban van. Ez 42 öl hosszú 's 4 öl széles; minden teke egy öl magas és a' gömb 82 font nehézségű. A' játszó deszkára lép, melly a' gömböt egy emelcső segedelmével indítja-meg; innen egy deszkára pattan az, melly gözkészítmény segedelmével tovább viszi. A' leütött tekék számát telegraf mutatja-meg. Messzeföldről jönnek ide tekézők, és még is olly ritkaság kilenczet ütni, mint a' Nigovicz felügyelése alatti lelkek tekepályáján „a' dús paraszt“ czimű bohózatban. — 'S ha mind e' mellett is találkozik egy kilenczet ütő Schik Károly, dob 's trombita harsogás jelenti a' ritka esetet; a' dob 's trombitát szintén egy gép hozza működésbe, mellyet a' kilencz tekét levertt gömbnek mulhatlanul találnia kell. E' tekepálya készítője egy szegény asztalos, ki jelen művét 's csak mások segedelmezése által készithette-el. Most azonban arany napok

mosolyognak feléje; mert augol és svaicz országokból levelek érkeztek hozzá, melyekben titkáért nagy összeg pénz ajáltatik.

Katona- fenyítékek a' szövetséges statusokban. Az északamerikai szövetséges statusok is eltörtek a' pálcázás és korbácsolást a' katonaságnál: ellenben olly büntetéseket hoztak-be ezek helyett, melyek éppen olly gonoszak, ha még nem goszabbak, mint a' kiküszöböltek voltak. Egy a' legközönségesebbek közül abban áll, hogy a' vétkesnek tarisznyájába 36 font golyót raknak: melly teherrel hat nap és éjen át három-három órai gyaloglás után egy órát pihenhetnek. Midőn a' büntetés ideje vége felé jár, a' bűnösök lábai annyira feldagadnak, hogy azután több napig járni is elégtelenek. Marryat egy vár parancsnokától azt kérde: „mit tennének az ollyannal, ki tarisznyáját elvetve, a' terhet teljességgel nem akarná emelni?“ — „Hüvelkeinél fogva felfüggesztve addig fogna lógni, míg el nem ájulna“ — lön a' parancsnok válasza.

EMLEKMONDÁS.

Á l o m ' s v a l ó .

Eget lelni 's el nem érní
Hosszu kínra már elég;
Mit használ az édes álom
A' forró sziv lángival?
Szebb valóra ha nem ébred —
A' szegény sziv kétszer hal.

KISFALUDY KÁROLY után. —

A' víz minden szennyet elmos, 's legujabban mondják, hogy mindent meg is gyógyít.

KOVÁCS PÁL után K. H. K. J.

A' szegény nő ollyan, mint a' szép ház, mellyben koplálni kell.

KISFALUDY KÁR. után M. N.

Nagy emberek megítélése mindig nehéz föladat; kortársaik igen közel, az utókor igen távol látja őket: az egyedüli helyes mérleg létünk becsének felfogására: — hatások eredményei.

B. JÓSIKA után M.

Az élet egy kis sáros egésségtelen sziget, melly minket a' mérhetlen nagyságú természet száraz földjétől elválaszt. A' legkecsesebb tárgyak e' szigeten ollyanok, mint a' nyár porszemai, 's maguk a' lakosok, mint az ősz levelei.

Sz. K.

Kérdő rejtvény:

- 1) Mellyik fazékba nem lehet vizet önteni?
- 2) Miképp' lehet bort elküldeni a' nélkül, hogy valamelly boros edénybe tenné az ember?
- 3) Mit csinálunk, ha az ágyból felkelünk?
- 4) Mi van mindig az ágyban, még is egy huzomban fut éjjel nappal, pedig láb nélkül?

Előbbi rejtvény: BORBÁLA.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.